

TÜSİAD

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

HALUK DİNÇER'İN

“TÜRKONFED 10. KURULUŞ YILI ZİRVESİ”

AÇILIŞ KONUŞMASI

11 Aralık 2014

İstanbul, Sabancı Center

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Başbakan Yardımcım, Sayın Başkan, TÜRKONFED'in Saygıdeğer Üyeleri, Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Bugün bizim için heyecanlı bir gün.

Tam bundan 10 yıl önce TÜRKONFED'in temellerini yine Sabancı Center atmıştık. Bugün burada, bağımsız ve gönüllü iş dünyasının, 20 yıla yakın bir birliktelik, rekabet, refah, açık toplum ve demokrasi tercihleri ile hareketlenen sürecin ulaştığı bu noktayı görmekten elbette büyük kıvanç duyuyoruz.

İş dünyası olarak arzu ettiğimiz ekonomik refah düzeyine ulaşabilmemizin, gelişmiş dünya ile entegrasyonu sağlayacak bir demokrasi düzeyi, yani siyasi alanda gerçekleştirilmesi gereken reformlar ve yine bu demokrasi ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin üzerine oturacağı bir sosyal altyapı, yani sosyal reformlara bağlı olacağını görüyoruz. Bu nedenledir ki; iş dünyası olarak örgütleniyor, bir araya geliyor; ekonomi alanındaki politika önerilerimizin yanı sıra piyasa ekonomisine de zemin oluşturacak olan kalkınma başlıklarına, sosyal politikalara ve demokrasi altyapısına yönelik çalışmalar yapıyor, öneriler geliştiriyoruz. TÜRKONFED yürüyüşünün ardında da, işte bu ideali taşıyan, bu bilinci içselleştirmiş siz değerli iş insanları varınız. Her birinizin emeği bizim için çok değerli.

Değerli Konuklar,

Bu çerçevede ilk olarak, kalkınma ve büyüme sürecini nasıl gördüğümüze ilişkin bazı değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Ardından iş dünyasının örgütlenmesine ilişkin bazı görüşlerimi dile getirme arzusundaım.

TÜSİAD olarak büyüme konusunda artık bir paradigma değişiminden bahsetmek gerektiğine inanıyoruz. Bu çok önemli, çünkü büyümeye yönelik politika önerilerimiz bu arka planı iyi anlamaz isek boşa çıkabilir. 2007 küresel ekonomik krizi ile birlikte, aslında 1990'lı yılların sonlarından bu yana elde edilen sanayileşmiş ülke büyüme sürecinin geleneksel büyüme anlayışımızdan farklılaştığını anlıyoruz. Bu ülke grubunda toplam faktör verimliliği seviyelerinde önemli bir düşüşler var. 2007'de patlak veren kriz bir finansal entegrasyon

eksikliği veya finansal denetimsizlik olgusunun çok ötesinde, bir büyüme döneminin tamamlanmış olduğu gerçeğini bizlere çok net gösteriyor. Geleneksel olarak bakarsak sürdürülebilir büyümeden anladığımız kavramsal çerçeve, üretkenliğin sürüklediği, bu üretkenliğin teknolojik atılımlarla beslendiği ve iş gücünün, demografinin, özel olarak da yaşlanma olgusunun büyümeyi fazlaca sınırlamadığı bir büyümeyi işaret ediyor.

Sanayileşmiş ülke grubunun bu tür bir geleneksel büyüme dinamiğinden ayrıldığını görmek zor olmasa gerek; üretkenlik ile tetiklenmeyen büyümenin, sadece finansal derinleşme ve tasarruf oranlarının azaltılması yoluyla telafi edilmesi de mümkün değil. Sanayileşmiş ülkelerde, büyümenin uzun dönemli sürükleyicilerinde önemli kayıplar var. Bu ülke grubunda potansiyel büyüme yarı yarıya inmiş durumda ve şu an bu büyümelerin artması için de belirgin bir neden yok.

Peki, gelişmekte olan ülkeler için ne diyebiliriz? Bu ülke grubu aslında krize çok talihsiz bir aşamada yakalandı. Bu ülke grubu, piyasa ekonomisi normlarına yaklaşmak üzere önemli bir çaba göstermiş, merkez bankalarını özerkleştirmiş, kamu açıklarını disipline etmiş, işgücü piyasalarındaki katılıkları önemli ölçüde azaltmış ve piyasa ekonomisi kurumları olgunlaşmaya başlamışken, bu ağır dış şoka maruz kaldılar. Elbette büyüme oranlarında sanayileşmiş ülkelere göre daha yüksek büyüme hızı gösterebildiler ancak, reform sürecinde neredeyse başa dönmek zorunda kaldılar. 2000'li yılların yüksek büyümelerinde dış finansman ve doğrudan yabancı yatırım önemli rol oynadı, ancak şimdi daha iyi anlıyoruz ki, bu kaynakların karşılığı maalesef yok. Yani, suni derinleşen finansal piyasalar, bir şekilde gelişmekte olan ekonomilerin büyümesini finanse etmiş durumda. Şimdi başa döndük ve büyüme sürecine ve büyümenin finansmanı konusuna kaldığımız noktadan yeniden bakmamız gerekiyor. Üstelik artık daha yenilikçi büyüme politikalarına ihtiyaç var...

Değerli Konuklar,

Bu çerçevede, 2015 yılı büyümesine baktığımızda, ABD'de konuşulan faiz artırımını, diğer taraftan AB'nin parasal genişleme süresi ve derinliği, diğer taraftan Çin'in gölge bankacılık, yerel yönetimlerin aşırı borçluluğu, sosyal dengelerin sürdürülebilirliği gibi alanlarda toparlanma çabaları, bir taraftan da Rusya ve Ortadoğu merkezli jeopolitik riskler... Belli ki 2015 yılı çok zor bir yıl olacak. Yine de, dünya ekonomisinin 2015 yılında muhtemelen yüzde

3,5 civarında büyümesi mümkün. Ayrıca gelişen piyasaların yine başı çekmesi ve dünya ekonomisi büyümesinin yaklaşık yarısını da karşılaması bekleniyor.

Ülkemize baktığımızda ise, Türkiye ekonomisinin büyümesi ilk defa kesintisiz arka arkaya bir düşük büyüme bandına girdi. Geçmişte bu tür büyüme oranları ancak özel bir dönem, bir vakia olarak görülürdü. Şimdi ise giderek böyle düşük büyüme oranlarını kabullenmiş gibiyiz. Biliyorsunuz, dün açıklanan 3. çeyrek büyüme rakamı da yine beklenenin biraz altında gerçekleşti ve Türkiye'nin durağan düşük büyüme sürecinin bir göstergesi niteliğinde. Tabii geçtiğimiz onbeş-yirmi yıl içindeki çabalar, kişi başına geliri 12.000 doların üstüne doğru taşıyabilmiş olsaydı, bugün belki küresel krizi belki salt makro tedbirler ile aşmak, dengelemek mümkün olurdu. TÜRKONFED de, çok isabetli bir şekilde ısrarla gündeme getirdiği, Orta Gelir Tuzağı Raporları ve çalışmalarıyla da çok net ortaya koydu, 12.000 dolara değil 10.000 dolara takılmış kalmış durumdayız.

Bugün, doğal olarak hem kısa dönemli makro kaygıları, hem orta dönemli mikro ihtiyaçları, hem de uzun dönemli kalkınma başlıklarını aynı zaman diliminde, paralel olarak, eşanlı ele almak zorundayız.

Elbette bu sınırlı, durağan büyümenin dış konjonktür boyutu yadsınamaz, ancak yapısal reformların ve bazı kalkınma başlıklarının eksikliği veya gecikmeli hayata geçmesi de bugün içinde bulunduğumuz büyüme dinamiğinin nedenleri arasında...

Burada hemen belirtmek isterim ki, geçtiğimiz yıl yaptığımız bir çalışmaya göre, çözüm sürecinin başarıyla sürdürülmesi, Türkiye'nin potansiyel büyümesine bir puan kadar katkıda bulunabiliyor. Bu çerçevede, burada TÜRKONFED ile birlikte sürecin ekonomik ayağına sahip çıkma yönündeki çalışmalarımızı bir kez daha hatırlatmak isterim. Ve 2015 yılında bu alandan somut adımlar da atabileceğiz.

Kalkınmayla ilgili başlıkları tamamlamadan önce, Sayın Başbakan Yardımcımızın sıklıkla dikkate getirdiği gibi, eğitim ile büyüme arasında çok belirgin bir korelasyon ve bu alanda Türkiye'yi farklılaştıracak bir potansiyel olduğu da yine bulgularımız arasında... TÜSİAD olarak bu alanı neredeyse her yıl farklı başlıklarla çalışıyoruz. Elbette, bilim ve teknoloji ile ilgili hedefler koyuyoruz, ancak, son Eğitim Şurasında, bilim, teknoloji ve eğitim ekseninde tartışmanın beklentilerimizin gerisinde kaldığını da söyleyebiliriz. Plan ve programlarımızda

girişimcilik, katma değer, Ar-Ge-inovasyon, üretkenlik temelli büyüme, ihracat gibi alanlardaki hedeflere bakıyoruz. Bu hedefleri ancak, bu yönde katkıyı sağlayabilecek, 21.yy'ın temel becerilerini kazandırabilecek nitelikte bir eğitimden geçen, eleştirel ve analitik düşünebilen, sorgulayan bir gençlikle gerçekleştirebiliriz. Yine, bu birikimi ortaya koyabilecek eğitilmiş, özgür düşünebilen, yaratıcı, üretken ve potansiyel açısından nüfusun yarısını oluşturan kadınlarımız ile gerçekleştirebiliriz. Ancak, yine belirtmeliyim ki, ne gençlerimizin, ne de kadınlarımızın geleceğine yönelik tartışmalar son dönemde maalesef çok fazla ilham verici değil.

Değerli Konuklar,

Ekonomiye ilişkin bu değerlendirmelerimin ardından, iş dünyası olarak bizlerin örgütlenme modeli üzerine - ki onu da kalkınma başlıkları içinde saymak lazım - bazı görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Yeni dönemin demokrasi anlayışında sivil toplumun rolü 20. yy'a göre çok farklılaştı, çok gelişti. Artık, 20.yy'ın ilk yarısında, devletlerin yönlendirmeleri ile sivil toplumu şekillendirdiği, sivil toplum varmış gibi davranılan dönemler geride kaldı.

21. yy'da ise, özellikle küreselleşme ve iletişim araçlarının hızlı gelişimi ile birlikte, bireyin çok daha aktif olduğu, ve bu aktif ve güçlü birey üzerinden örgütlenmelerin de çok daha marjinal, farklı ve mikro düzlemlerde gerçekleşebildiği bir dünyada yaşıyoruz. Bu küçük örgütlenmeler, ortak bir paydaş veya payda etrafında hızla yükselebiliyor. Bunu çok değerli buluyoruz.

Gelişmişlik düzeyi yüksek, demokrasiyi tam anlamıyla içselleştirmiş ülkelere baktığımızda, örgütlü, açık bir toplum ile düşünce özgürlüğü ve bireyi temel alan bir yaklaşım görüyoruz. Örgütsüz, bireyin merkeze alınmadığı toplumlarda ise, kalkınma başlıklarında ilerlemek mümkün gözüküyor. Toplum örgütlenemeyince, kararlar aşırı merkezîyetçi bir yapı ile, toplumsal tartışma ve uzlaşma kültüründen uzak bir zeminde sürüyor. İşte, bizim demokrasi talebimizin özünü de, bu açık toplum, konuşan toplum, katılımcı toplum oluşturuyor. Artık çok iyi biliyoruz ki, demokratik standartlar yerleşmeden, piyasa ekonomisi ve refah mekanizmaları da tam olarak işlemiyor.

Bununla birlikte, iş dünyası örgütlenme yapıları incelediğinde; gelişmiş ülkelerde ve maalesef gelişmekte olan ülkelerde de, bizim kadar dağınık bir iş dünyası temsil yapısı ile karşılaşmıyoruz. Elbette, her alanda tek ses oluşması, farklı görüşlerin duyulamamasına neden olacak bir çatı örgütlenme modelinden bahsetmiyorum. Bizatihi çatı kelimesi zaten zamanın ruhuyla bir çelişik durumu yaratıyor. Ancak, iş dünyasının örgütlenmesi açısından, ortak çarpanlar etrafında daha güçlü birlikteliklere ihtiyaç var. İş güvenliği, rekabet, nitelikli istihdam, eğitim gibi pek çok ortak çarpanı olan iş dünyasının dağınık örgüt yapısı, iş dünyasının gündem belirleme ve katılımcı gücünü de sınırlıyor.

Bu dağınık yapının yarattığı boşluk da, sistemin diğer unsurları tarafından dolduruluyor, ancak maalesef katılımcılık geri kalıyor, kararlar, uygulamalar eksik karşılık buluyor.

Bu noktada, TÜRKONFED'in, bu temsil birlikteliğini, bölgesel ve sektörel örgütleri bir arada bünyesinde toplayan ve her bir federasyonun ve her bir derneğin kendi ayrı duruşu ve niteliğini muhafaza ederek, nitelikli işbirliği sağlayan yapısını, yeni dönem iş dünyasının örgütlenme modeli açısından çok başarılı bir platform olarak değerlendiriyoruz.

Değerli Konuklar,

Son 15-20 yıldır ülkemiz önemli bir değişim süreci yaşıyor. Bu değişimde, AB süreci de, önemli bir katalizör görevi gördü ve görmeye devam edecek. Bugün, AB, maalesef, Gümrük Birliği veya TTYO gibi alanlarla sınırlı bir tartışma platformuna indirgeniyor. Bunu çok yanlış buluyoruz. Bir seri asimetrik ticari gelişmeyle Türkiye'nin çıkarlarına uymayan Gümrük Birliği başlıkları ve TTYO ilişkisi elbette gözden geçirilmeli ve geliştirilmeli. Ancak Kopenhag siyasal kriterleri, Türkiye demokrasisi açısından halen önemli bir çıpadır. Demokrasi, özgürlük, eşitlik, saydamlık gibi transatlantik dünyanın ürettiği değerler, bugün evrensel meşruiyet kazanmış durumdadır. Transatlantik bloğun ve özellikle AB'nin temel yumuşak gücü de bu meşruiyetten ileri gelmektedir. Türkiye'nin 2000'li yıllarda gerçekleştirdiği her alandaki ivmelenme ve bu dönemde elde ettiği yumuşak gücü, laik demokratik sistemi ve AB üyelik perspektifi ile yakından ilgilidir. Türkiye ile AB arasında uzaklaşma görüntüsü veren temelsiz her türlü tutum ile uğraşmaya ve bu algının oluşmasına olanak vermemeye çaba sarf ettik ve bundan sonra da çaba sarf edeceğiz.

TÜSİAD'ın da TÜRKONFED'in de ortak olarak AB'yi savunması iş dünyasının geleceği açısından önemlidir. Bu sebeple, TÜRKONFED'in bu sene gerçekleşen, Avrupa Esnaf, Sanatkar ve KOBİ Birliği- UEAPME üyeliğini ve Brüksel Temsilciliği açılışını çok önemsiyor, Türk iş dünyasının AB'de varlığının güçlenmesi açısından önemli bir yapı taşı olarak görüyoruz.

Değerli Konuklar,

Sözlerime son vermeden önce, gerek seçim tarihine kadar hükümetin, gerekse hemen seçimden sonra oluşacak Parlamento'nun önünde sayısal olarak çok yüklü bir yapılacaklar listesi olduğunu biliyoruz. Biraz sonra belki Sayın Başbakan Yardımcımızda bunlara değinecektir.

Bu açıdan bakınca, Türkiye'nin bugün itibariyle sergileyebileceği en önemli beceri ne olacaktır dersenez; bizce bu, kısa dönemli makro, orta dönemli mikro ve uzun dönemli kalkınma başlıklarını optimal bir denge ile harmanlamaktan geçiyor. Eğer bu beceri ortaya konabilirse Türkiye olumsuz dış konjonktüre rağmen 2016 yılı itibariyle yine yüzde 5 büyüme bandına, geçebilir.

Bunu da yapabilmek için, Türkiye, son 10 yıldaki büyüme sürecinin önemli bir unsuru olan AB yönelimini arka planda sağlamlaştırmalı, bölgesindeki siyasi istikrarın sağlanmasına ve tüm bölgenin daha müreffeh olacağı bir ortamın oluşmasına olanak sağlayacak bir dış politika yürütmeli ve kalkınma başlıkları ile kısa dönemli mikro-makro politikaları aynı anda ve önceliklendirerek hayata geçirecek bir paketi uygulamaya koyabilmelidir.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.